



EVROPSKÁ KOMISE

Brusel, 4.9.2023
C(2023) 5966 final

Miloš VYSTRČIL
předseda Senátu Parlamentu ČR
Valdštejnské náměstí 17/4
118 01 PRAHA 1

Vážený pane předsedo,

Komise by ráda poděkovala Senátu za jeho stanovisko

- k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o boji proti korupci, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2003/568/SVV a Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie a kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 (COM(2023) 234 final) a
- ke společnému sdělení Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o boji proti korupci (JOIN(2023) 12 final).

Cílem návrhu směrnice o boji proti korupci je aktualizovat a posílit kriminalizaci trestných činů korupce a sankcí v celé EU, neboť stávající právní předpisy jsou zastaralé a neúplné. Návrh je součástí širšího protikorupčního balíčku přijatého dne 3. května 2023¹, který rovněž zahrnuje společné sdělení o boji proti korupci v EU a návrh zvláštního režimu sankcí v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), jenž se zaměřuje na závažné korupční činy na celém světě, a který představuje milník v boji proti korupci na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU v návaznosti na závazky předsedkyně von der Leyenové v jejím projevu o stavu Unie v roce 2022².

Komise bere na vědomí obavy Senátu týkající se dvou opatření, která jsou v návrhu obsažena, a sice zbavení práva kandidovat ve volbách jako možné sankce pro osoby odsouzené za trestné činy korupce a zbavení imunity některých veřejných činitelů. Těší nás, že máme příležitost poskytnout touto cestou k návrhu několik vysvětlení, a doufáme, že tím obavy Senátu rozptýlíme.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_2516

² https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2022_cs

Během konzultací při přípravě tohoto návrhu mnoho zúčastněných stran, včetně některých členských států, poukázalo na přidanou hodnotu možnosti příslušných orgánů uložit širší soubor dodatečných či alternativních opatření nebo sankcí, než jsou tradiční trest odnětí svobody a pokuty. Je tomu tak proto, že tato opatření nebo sankce mohou být účinnější, více odrazující a přiměřenější. Například v případech, kdy je trest odnětí svobody považován za nepřiměřený, by ukončení nebo zákaz výkonu veřejné funkce (volené či nevolené) rovněž bránilo osobám odsouzeným za trestné činy korupce v zachování určitých mocenských pozic, v nichž se dopustily korupčního jednání. Uložení pouhé pokuty by k tomu nestačilo.

Výroční zpráva Komise o právním státu ukazuje význam přiměřených sankcí za trestné činy korupce v rámci EU. Některé členské státy již takové dodatečné sankce ve svých vnitrostátních rámcích zvažují nebo přijaly, protože mohou sloužit jako účinný odrazující prostředek³.

Komise chce zdůraznit, že její návrh vyžaduje pouze to, aby vnitrostátní zákonodárce stanovil možnost těchto dodatečných nebo alternativních sankcí a opatření uvedených v čl. 15 odst. 4 návrhu. Je na soudu nebo jiném příslušném orgánu na vnitrostátní úrovni, aby v souladu se skutečnostmi a okolnostmi daného případu rozhodl, zda takové sankce uložit, či nikoli.

Soudní dvůr uznává, že zákaz výkonu veřejné funkce je součástí širšího souboru opatření zaměřených na předcházení korupci a boj proti ní. Přiměřenost individuálního zákazu výkonu funkce musí být posuzována podle závažnosti jednání. Ve věci C-40/21 Agenția Națională de Integritate⁴ Soudní dvůr rozhodl, že opatření zakazující výkon jakékoli volené veřejné funkce po předem stanovenou dobu tří let vůči osobě, u níž byl zjištěn střet zájmů při výkonu takové funkce, může být považováno za přiměřené, pokud vede k uložení sankce přiměřené závažnosti porušení, které sankcionuje, a to i v případě, že toto opatření nemá trestněprávní povahu. Komise ve svém návrhu výslovně uvedla, že v případě, že příslušné vnitrostátní orgány uložení této sankce zvažují, je třeba provést test přiměřenosti. To poskytuje dodatečnou záruku proti nepřiměřenému uplatňování.

Pokud jde o otázku imunity, Komise plně uznává, že poslanci Parlamentu a další úřední osoby mohou mít imunitu nebo právní ochranu před vyšetřováním nebo trestním stíháním, která pomáhá zvýšit jejich nezávislost a chrání je před nepodloženými stížnostmi. Tyto imunity však mohou bránit účinnému vyšetřování a stíhání trestných činů korupce, mimo jiné tím, že ovlivňují odhalování a vyšetřování nebo stíhání jiných osob, které nepožívají imunity a mohly se na trestném činu podílet. Uplatňování imunity bez příslušných postupů pro její zrušení v případech, kdy existuje důvodné podezření z účasti na trestné činnosti, navíc oslabuje důvěryhodnost veřejných institucí. Měla by

³ Zpráva o právním státu 2023, COM(2023) 800 final. Rakousko například předložilo návrh zákona, který rozšiřuje trestné činy úplatkářství na kandidáty na veřejné funkce a zahrnuje další sankce, například zákaz výkonu veřejné funkce.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:52022DC0500>

⁴ Věc C-40/21 | Agenția Națională de Integritate, Evropský soudní dvůr. Tento konkrétní případ se týká zbavení volebních práv v souvislosti s porušením vnitrostátních pravidel týkajících se střetu zájmů výkonem takové volené funkce.

proto existovat vhodná rovnováha mezi případnými imunitami nebo jurisdikčními výsadami přiznanými úředním osobám za činy vykonané při výkonu jejich funkce na jedné straně a možností účinně vyšetřovat, stíhat a projednávat trestné činy korupce na straně druhé.

Jak ukazuje výroční zpráva o právním státu, orgány v členských státech čelí problémům spojeným s nadměrnou délkou stíhání trestných činů korupce, které souvisejí také s pravidly týkajícími se imunity a výsad.

Jak bylo uvedeno výše, Komise je toho názoru, že účinný a transparentní postup pro zrušení imunity má zásadní význam pro zajištění účinného vyšetřování a stíhání korupce, neboť nestačí pouze kriminalizovat trestný čin korupce. Komise nicméně uznává, že imunita nebo výsady vůči vyšetřování a stíhání jsou přiznávány podle vnitrostátního práva a mohou zahrnovat ústavní výsady. Komise proto v souvislosti se zrušením těchto imunit navrhuje pouze řadu obecných a minimálních požadavků. Je na dotčeném členském státě, aby při plném respektování svého ústavního a právního rámce stanovil přesné postupy pro zrušení těchto imunit nebo výsad.

V současné době probíhají o tomto návrhu diskuse mezi Komisí a spoluzákonodárci, tj. Evropským parlamentem a Radou, a Komise se těší na konstruktivní práci v zájmu brzkého dosažení dohody. Usnesení Senátu bylo zpřístupněno odpovědným osobám, které Komisi zastupují při probíhajících jednáních s Evropským parlamentem a Radou, a bude sloužit jako podklad pro tato jednání.

Komise doufá, že podanými vysvětleními na připomínky Senátu dostatečně odpovídá, a těší se na další pokračování vzájemného politického dialogu.

S úctou

Maroš Šefčovič
výkonný místopředseda

Věra Jourová
místopředsedkyně

